

U W A G I

w Interessie W.W. Panien Brygidek Konwentu Grodzieńskiego, przez
Rezolucyą Rady Nieustaiący do Stanów odesłanym którego Interessu

T R E Ś Ć.

Za Funduszem approbowanym Cześcią Konfytucyami iakoto: 1647, 1661, 1607, 1677, 1678. á Ołobliwie 1775. posiadaią spokojnie PP. Brygidki od 140. lat Dziedziczném Prawém Dobra Krzemienica i Szydłowice zwane, w Prowincyi Litt: w Powiecie Wołkowyskim leżące; z których na Szydłowice, że Ur: Białopiotrowicz Pifarz Wóyskowy Litt. pierwszykroć w Roku 1775. i to na zajutrz po ostatniéy Konfytucyi od wszelkiéy wątpliwości i Processów Fundusz uwalniający, exportował Przywiléy *Juris Caduci tanquam post extinctam lineam* Dziedzicow, i za Onym Uciążliwy Procefs popierał; Przeto PP. Brygidki udawszy się do Rady Nieustaiący w Zapytaniu, ieżeli Fundusz tyłą Konfytucyami Approbowany i tak Dawną Possessyą exekwowany podpada pod iaką wątpliwość i kognicyą Sądową? Otrzymały Rezolucyą Rady, takowy Interess do Stanów odsyłałą, której teraz u Stanów prosząc rozwiązania, Następane czynią podług Obustronnych Memoryałów do Rady podawanych Usprawiedliwienie.

1mo Co do Wiadomości Sprawy.

2do Co do Práv Stósfownych do Sprawy.

3tio Co do rozwiązania Wątpliwości w Sprawie utworzonych z Konfytucyi.

Ad Primum.

Zgodne z Obustron zachodzi z Papiérów przyznanie, że Maiętność Krzemienica *cum Attinentijs* iako i Maiętność Szydłowice *cum Attinentijs* przed Rokiem 1640. należały do Dziedzictwa Wolckich.

Nie zaprzeczona iest równie prawda, że cały Maiątek Wolckich Obciążony długami przez Dekreta Trybunalskie rozdzielony został różnym Possessorom na Wieczyftą Taxę przez którą wspomniane Dobra Krzemienica i Szydłowice oddane są różnym Obywatelom.

Niepodpada pod żadną wątpliwość, że Wieśiołowska Marszałkowa Wielka W X. Litt: Possessorów Dóbr Krzemienicy pierwiéy, á potém Szydłowic z wieczyftéy Taxy spłacaiać; stała się Dziedziczką i prawnie te Dobra piérwéy Funduszem Oryginalnym w Roku 1642. po-

)a(

tém

tém addyamentem do Funduszu w Roku 1645. przez Testament, na Klasztor PP. Brygidek Grodzieńskich Wieczyście Zapisała. Co iak pierwsza wraz we dwa lata Konstytucya 1647. Roku stwierdziła, tak tém bardziéy Następne Konstytucye obwarowały, iakoto: 1661. 1667. 1677. 1678.

Nakoniec Szosta Konstytucya 1775 Titulo = Warunek *Integritatis* Funduszu WW. Panien Zakonnych Reguły S. Brygidy w Grodnie = w flowach Pobożném niegdys Wielmożnéy Alexandry z Sobieszyna Wieśiołowskiéy Marzałkowéy Wielkiéy W. X. Litt: Panien Zakonnych Reguły Świętéy Brygidy w Grodnie ufundowaniem, między innemi powinnościami Obwarowana Trzydziestu Panien Szlacheckiego Urodzenia bezpożanych konserwacya, gdy iest iawnym pożytecznych publico Intencyom dowodem: Przeto Reazumując Konstit: 1647. i 1678. tenże Fundusz na Dobrach Kochanowie, Uzłówcach, Krzemienicy i Folwarkach *prae didorum Fundorum* uczyniony iako też na Maiętności Szydłowicy *cum Attinentijs Authoritate praesenti* potwierdzamy. Którym Dobrom i Placom do Klasztoru tychże Panien Zakonnych należącym Oobliwemi także Konstytucyami 1661. i 1677. nadane Libertacye *in integro* Zachowuiemy. A zatém wszelkie przeciwko wspomnionemu Fundużowi *in omni casu Instantia seu Dilatione* iakimkolwiek pretextem zasze Procesa prawne *in quolibet Foro* znośiemy.

Po téy Konstytucyi Dnia 13. Aprila w Grodzie Warszawskim Oblatowaney, Nazajutrz Ur: Białopiotrowicz to iest Dnia 14. exportował Przywiléy *Juris Caduci* na Dobra Szydłowice *tantum post extinctam lineam* Dziedzicow, i Całą rzecz przetenyli swoiéy i Argumentu zasadza na tém: iż niedosyc iest mieć Dekretem Wieczyftéy Taxy przyśądzone sobie Dobra na Wieczność, ale nad to potrzeba mieć zrzeczenie się od tego, którego Dekret już odsądził.

Tén swóy wniosek wspiera J. W. Białopiotrowicz Dokumentem wydanym od Wolskich Wieśiołowskiéy na Krzemienicę znaydującym się w Metrykach Litt: pod Rokiem 1641. z czego konkludnie, że takoweż zrzeczenie powinno pokazać PP. Brygidki i na Szydłowice, chcąc probować Dziedzictwo Wieśiołowskiéy i dziedzicznem sobie pomienionych Dóbr zapisanie; á odstąpić swoiéy pretenzyi, iako na iednym tylko zasądzonéy Argumentcie przyrzeka, iako te oświadczenie w swoim Memoriyale umiezcza.

Do rozwiązania tego zarzutu, żądaią PP. Brygidki od J. W. Białopiotrowicza, iako szukającego rzeczy, żeby okazał pierwéy iakiekolwiek Prawo (którego zapewne nieokaze) ażeby do Dekretów odsądzaających od majątku wieczyście, potrzebne było ieszcze zrzeczenie się od-
sa.

śędzonego; i że nie jest rzecz iedna, mieć Prawo wieczystéy przedaży, albo Dekret wieczystéy Taxy zabezpieczający Aktorstwa więkšzéy połowy Obywatelów w Prowincyi W. X. Lit: na którym teź Wieśiołówka Marzałkowska W. X. Lit: swoje Aktorstwo gruntuiąc, bynajmniéy potrzebować niemiała przyczyny zrzeczenia się czyli przedaży wieczności od Wolskich, Dekretami o teyże wieczności Dóbr Krzemienica i Szydłowice odsądzonych.

Dokument zaś zrzeczny Wolskich wydany Wieśiołówkiej na Krzemienicę, znajdujący się w Metrykach Litt: pod Rokiem 1641. który J. W. Białopiotrowicz bierze w pomoc swojego wniosku, tey ważności, czyli potrzeby próbować nie może, z następujących uwag.

Raz, że Wieśiołówka przed tym wydanym Dokumentem, iuż pomienione Dobra wieczyscie na Fundusz zapisała, (iako się z Daty i z samego wyznania Wolskich, w témże piśmie ukazuje,) używając niezaprzeczonego Prawa wolności rządzenia Dziedzictwem przez Dekreta Trybunalskie.

Powtóre, że sami Wolscy w témże zrzeczeniu wyznają, i akceptują takę Dobr swoich wieczysłą, przewyższającą nawet walor wieczności, i niczego spodziewać się nie mogąc, za *miłościwy dar* przyznają spłacenie Wieśiołówkiej Dobr pod Taxą będących; przeto ten Dokument nie może bydź brany za przedaż wieczysłą, i przywłaszczenie niby iakowego Prawa do wieczności służącego Wolskim, lecz za iedne świadectwo akceptacyi Dekretu Taxatorskiego, i nad wartość rzeczy summy opłaconéy; gdyż jest rzeczą arcy w używaniu pewną, iż kto komu przedaż czyli Donacyią czyni, wyrazić jest obowiązany, *quid pro quo* zrzeka się i ustępuje, których wyrazów pomienione zrzeczenie mieć nie mogło, i nie ma, iako się okazuje w samym Dokumentcie.

Nakoniec gdyby i takowa nad potrzebę formalność miała miejsce do utwierdzenia wieczysłej Possejsyi Dobr Szydłowic, iakiey żąda J. W. Białopiotrowicz; powinienby się przekonać, że ią ma w zrzeczeniu na Krzemienicę wydaném, gdzie przyznają sami Wolscy, iż Dobra ich poszły pod wieczysłą Taxę przechodzącą walor wieczności; powinienby niewymagać rzeczy niepodobnéy przez znaomość Aktów publicznych w Prowincyi Lit: które za ledwo gdzie dla Inkurfyi kraiowych pod tymczasem znajduią się; powinienby wnieść sobie, (iako każdy ten sprawiedliwy wniosek uczyni.) iż Wieśiołówka bez najmniejszego oporu i trudności uzyśkać mogła od Wolskich podobne zrzeczenie na Szydłowice, iakie otrzywała na Krzemienicę, nic im nie dając, iako od wyznawających *miłościwe* z nimi postępowanie.

A oświadczenie od PP. Brygidek pod Rokiem 1660. w Aktach Publicznych uczynione, o zaginienie wszelkich Funduszowych Papierów na Krzemienicę i Szydłowice; czyliż nie dostatecznym jest świadectwem, i oraz zaręczeniem dla nich? iż dla tego samego, że im w czasie Inkurfy Nieprzyjaciel Papiery zabrał, pokazać ich na żądanie J. W. Białopiotrowicza nie są w stanie; czyliż wszystkie Konstytycye Fundusz ich approbujące moc swoją tracić mają z Posesją stoletnią? a J. W. Białopiotrowicz po Wiesiołowskię, po Wolskich, nakoniec po PP. Brygidkach stać się ma Dobr Sidłowic Sukcesorem? bez żadnego innego przyśtetpu, nad ten iedynie, iaki w swoim wyraża Memoryale wniosek, gruntuiący się na pokazaniu Dokumentu zrzecznego od Wolskich na Szydłowice. Ze zaś żądać i nalegać o to u PP. Brygidek, Prawo mu broni, następująca wyjaśnia explikacya:

Ad § Secundum.

Nieformuie J. W. Białopiotrowicz do Dobr PP. Brygidek Szydłowice zwanych pretenzyi z Prawa Alienacyi, mającego na przestępujących przepisaną karę, przez spadek takięj natury Dobr na Delatora i do szafunku J. K. Mci: gdyż przyznaie sam we wszelkięj formie prawności zachowaną tę Fundacyą, tylu Konstytycuyami utwierdzoną; lecz z tytułu iaki służy po wygasłęj Familii ad octavum gradum, poszukiwie Maiętności Szydłowic po Wolskich.

Powinienby pierwęj okazać; któryż ostatni z tey Familii skończył osme pokolenie? żeby miał pozor do mówienia. Gdy zaś w uzytkanym Przywileiu na ów czas iako Sekretarz Pieczęci, nie umiał wynaleść ostatniego z Domu Wolskich; domysłać się niepodobna, iaki rozumie mieć tytuł żądania od Posesorserek sprawowania się sobie z zarzutu i zapytania.

Tym zaś więcéj, że Prawa o dawności Ziemkięj tak Uroczyfte i tak święte, na których bezpieczeństwo i spokojność publiczna fundue się, nie mogą być J. W. Białopiotrowiczowi nieznaione, iż same przez siebie zakazuią każdemu mówić i czynić w każdym sądzie.

Sto kilkadziesiąt lat upłynęło spokojnęj Posesyi PP. Brygidek dobr Szydłowic, czyliż niedostateczna jest w Prawie samym odpowiedź, że na przeciw nięj nikomu poczynać nie jest pozwolonym?

Przywodzi J. W. Białopiotrowicz z Statutu Lit: z R. 7. Art: 12. przeznaczający, że Dobra zastawne i Summy pożyczane dawności w przemilczeniu niepodpadaią.

Jasny wykład tego Prawa pokazuje, że stosowany do pożytku bydz nie może; gdyż J. W. Białopiotrowicz nie dowodzi, że Dobra Szydłowice, których mieni się być po kimsi Dziedzicem, albo Prawem zastawnym były od kogós wypuszczone, albo Obligi i Summy ewikcyonalne leżą

leżą na tych Dobrach; na ow czas nie Przywileiu, nie Sądu Afesor-
skiego, ale Sądu Ziemskiego okazałaby się Sprawa.

Preskrypcia czasu, czyli dawność Ziemska funduje się na Tytule na-
bycia, i na spokojnéj Possefji znoszący defekta wszystkie formalności
znajdować się mogące.

Okaznią widzialnie PP. Brygidki bez Sądu, iż tytułu Dziedziczne-
go Wiesiołowska do Dobr Szydłowic nabyła, z wieczystéj za Dekretem
Taxy, też Dobra wieczyście zapisała PP. Brygidkom na Fundusz, sześć
konstytucyów Fundusz potwierdziły całkowicie, 104. lat spokojnéj u-
płynęło Possefji: Jeżeli więc preskrypcya w takim składzie miejsca mieć
niebędzie, kiedyż ona w jakim przypadku użytą zostanie do odsunienia od
pretenfynéj pieni przychodzącego bez żadnego Prawa i Tytułu?

Chociażby jeszcze dowodzić usiłował J. W. Białopiotrowicz, że te
Dobra Dziedziczne, już nabyły natury Dobr podpadających pod szafunek
rozdawniczy: i wszystkie Prawa utwierdzające i mówiące za Funduszem,
nie znaczyć nie mają, dla niedostatku okazania od PP. Brygidek żądane-
go szpargału.

Dostateczną odpowiedzią stać by się powinna Konst: 1633. v. 3. fl: 797
T. o *Preskrypcji Dobr Szlacheckich* Przeciw Duchownym, i wielorakie
inne 60. lat przeciąg czasu przemilczanego przeznaczające, który po
dwa kroć już upłynął.

Nakoniec nic nadto nie mówi, i mówić nie może J. W. Biało-
piotrowicz w całej téj pretenfji za uzyskanym Przywileiem, iakoby po
wygaśléj Linnii Wolskich; coby żyjący Sukcesorowie mówić mogli, i co
w Roku 1753. Miesiąca Febr: 28. dnia do Sądu Trybunału Litt: mówi-
li przez Zapozew po PP. Brygidki Jmieniem całej pozostałej Familii,
iako Sukcesorowie, i iako Delatorowie o cały Fundusz Wiesiołowskiéj
na mniemanym Dziedziectwie Dóbr Wolskich uczyniony; co Dekret Try-
bunału pod wyraźną Datą poświadcza, uznający kópie z Praw obu
stronóm; po którym przekonani zostali, iż im dla wyżéj wyrażonych
przyczyn; Prawnego Funduszu, tylu Konstytucyi, i dawności Ziemskiéj,
nic do czynienia nie pozostało, i od dalszéj prozekucyi odstąpili; 22. lat
nic więcéj w téj Sprawie nie czyniąc.

A Stany Rzeczy-Pospolitéj w Roku 1775. utwierdzając Pra-
wny Fundusz PP. Brygidek, z wyrażeniem wszystkich Dóbr, Dziedzicz-
nie na ten Fundusz zapisanych, chciały na zawsze uwolnić ie od wszel-
kiéj napaśnéj impetycyi, przez wyraz téżże Konstytucyi w słowach
ostatecznych = " A zatém wszelkie przeciw wspomnionemu Funduszo-
" wi: *ex cuiusvis Instantia seu Delatione*; iakimkolwiek pretextem
" zaśle Processa Prawne: *in quolibet Foro*, Znosiemy."

Brzmienie i wyrazy tego Prawa jasne, zaspokoily zupełnie pozostałych z Familii Wolskich następców, zaspokoic zdawały się od wszelkiéy w czas przyszły prozekucyi PP. Brygidki. Samego J. W. Białopiotrowicza zaspokoic nie są zdólne, który po swoiéy chęci tłómacząc Prawo, pociąga do Sądu PP. Brygidki. I to zostaje iedynie do wyłóżenia, co jest w wątpliwości wznieconéy od J. W. Białopiotrowicza w Sprawie do przypadku téy Sprawy.

Ad §. Tertium.

Nie kładzie się w tém miejscu ostatnia Konstytucya 1775. Titulo Warunek *Integritatis* Funduszu PP. Brygidek w Grodnie Fol: 666. która nayduie się *in Volumine* do skonfrontowania z Zarzutami uformowanymi przez J. W. Białopiotrowicza, iakie zdają się bydź następujące.

Pierwszý, że wspomniona Konstytucya to approbacie, co było zapisanym PP. Brygidkóm; a cudzhey rzeczy odbierać iednym, a drugim nadawać. Stany Rzeczy-Pospolitéy władzy nie mają, wyrazy tézże Konstytucyi nie są jasne, żeby tak Szydłowice, iak Krzemienica, były potwierdzone. A zatém wraca się do pierwszego Argumentu, rozwiązanego w explikacyi pod punktem pierwszym; gdy PP. Brygidki nie pokażą Prawa Zrzcznego na Szydłowice od Wolskich wydanego Wiesiołowskiéy; iako nie miały przed Konstytucyą 1775. wieczności tych Dóbr, tak rozumieć nie mogą, żeby Konstytucya im tę wieczność nadała.

28° odpowiedzi. Nic może bydź więcéy do przekonania położonym nad probacye iuż wypisane, że wieczność tych Dóbr Wiesiołowska nabyła przez Dekreta Trybunalskie wieczystéy Taxy, i wieczystie na Fundusz zapisała; dawności Ziemskie po kilkakroć zamilczane téz wieczność utwierdziły, iako téz Konstytucye poprzedzające: a zatém i Konstytucya 1775. przy utwierdzeniu Dóbr *per specificum* zapisanych, nie Summy, nie wyderkafy, ale Dobra zapisane potwierdza.

Nie iednostayność w tém potwierdzeniu, co do Dóbr Szydłowice od Krzemienicy z omyłki (iak trzeba rozumieć) druku, znosi się *Extraktem* Oryginalnego Prawa, iedno brzmienie, i iedno znaczenie mającego.

Gdyby ieszcze zachodzić było wolno w myśl Prawa i moc Stanów Seymujących; pozwolwszy na czas wnioskowi J. W. Białopiotrowicza, że Dobra Szydłowice Dziedzictwem Stany Rzeczy-Pospolitéy z krzywdą trzeciego rozsądzać nie mogły.

Z tegóż wniosku przekonaćby się powinien argumentem swoim J. W. Białopiotrowicz: że te Dobra, *post extinctam lineam*, iuż nie miały Aktora; i jeżeli nikt zaprzeczać nie odważy się, że S. K. Mość z Stanami Rzeczy-Pospolitéy ważnie naturę Dóbr Królewskich na Dziedziczne mógł zamieniać; cóż pozostanie za wątpliwość? że Dobra żadnego

dnego Aktora nie mające (według mniemania samego J. W. Białopiotrowicza) J. K. Mość z Stanami Rzeczy-Pospolitej oddał na Fundusz D.P. Brygidek, dla konserwaty 50. Danien ubogich, i wszelkie Procesy, ex cuiusvis Instantia, chociażby i pozostałych Dziedziców, skasował.

Zarzut drugi; że Konfytucya wspomniona, approbująca Fundusz na Krzemienicy i Szydłowicach, i umarzająca wszelkie Procesy, pod jakimkolwiek pretextem; kasuje i umarza przeszłe, nie zaś następne; iaki jest J. W. Białopiotrowicza, przez uzyskany Przywilej: *ad iure agendum*, już po Konfytucyi Oblatowaney w Aktach.

Odpowiedziało się wyżej; że pretensya J. W. Białopiotrowicza jest też sama i w składzie i w naturze, iaka była Wolkich wniesiona do Trybunału 1755. Roku. Gdy zaś Prawa o rzeczy, nie o Osobach stanowią i stanowią; przeto bynajmnię odmienająca się Osoba, uwłaczać nie może rezolwowanę już przez Prawo rzeczy, względem uchylecia i umorzenia wszelkich Procesów, do Funduszu utwierdzonego, pod jakimkolwiek pretextem: *ex cuiusvis Instantia seu Delatione*; iakie są iasne wyrazy Prawa.

Gdyby iednak na czas, i tak rozumieć można, że Konfytucya oddana *pro Oblatone* do Grodu Warszawskiego tegoż Roku Dnia 13. Aprila, jest pierwszą kilka godzinami, od Przywileju uzyskanego przez J. W. Białopiotrowicza na ów czas Sekretarza Pieczęci, i oddanego do Pieczęci, (iako się okazuje na Dacie 14. Aprila tegoż Roku:) ma być rozumianą za kasującą pierwsze, nie zaś następne Procesy. Przeciż Konfytucya 1726. *Titulo Cursus* Poczty Nowogrodzkiej; = "w słowach, a tego wszystkiego Prawa Ordynacyi i Postanowienia: *usus, observatio & executio*, zaczynać się ma po Seymikach Relacyjnych &c." = okazuje być Przywilej J. W. Białopiotrowicza poprzedzającym Konfytucyą; a zatem zniesionym przez Prawo, (iako się wyraziło,) kasujące: *ex cuiusvis Instantia seu Delatione*; wszystkie Procesy na przeciw Funduszowi utwierdzonemu.

Nakoniec. Mianuie J. W. Białopiotrowicz zarzuty swoje Materya Sądowniczą, która nie powinna i nie może należeć do Sądu,

Wielka i naturalna zachodzi różnica, między Prawami stanowiącymi w ogulności dla Reguły i Prawidła Sądów, w wydarzających się przypadkach; a między Konfytucyami zabezpieczającymi i utwierdzającymi nadania. *Pierwsze*, Stany same dla siebie stanowiąc, obowiązują

znają Sądy do ich strzeżenia. *Drugich*, same Stany stają się (iż tak
rzekę) Ewiktoremami i Obrońcami.

Gdyby moc była przy Sądach to kassować Dekretami, co przez
Stany Rzeczy-Pospolitéy jest komu nadano; iako nikt pewny byź nie
może porużenia ferca i umysłu konwikcyi Sędziego, tak pewnym nie
byłby uroczystego zaręczenia i nadania; i Exekwuiący miałby moc wię-
kszą nad Stanowiącego.

Znają PP. Brygidki, że Fundusz ich approbowany od Rzeczy-
Pospolitéy jest Dziedziectwem Tęże Rzplitéy; a exystencya aktualnych
Possefesorów Funduszu od Woli i Rozrządzenia tęże Rzeczy-Pospolitéy
w każdym czasie zależą. Wolnoby iéy było, iako Pani, ten Milionowy
Dar 300. poddanych w Dobrach Szydłowice, który teraz kilkadzie-
fiat żywi Szlacheckiéy krwi ubogich Panien, przeznaczyć na nadgrode
zasług J. W. Białopiotrowicza, lub na inne obrócić dobro Kraiowe, ale
ta władza nie służy innéy Magistraturze: gdyż na same Sądy, i na wszel-
kie Osoby powstające naprzeciw nadanióm, Dekretóm, i Ustawóm Sey-
mu 1775. Ostatnia Konfitytucya pod Tytułem; *Approbacya i Raty-
fikacya Dzieła Delegacyi Naszéy, iako też Aktorum ieneralnéy Kon-
federacyi*, położyła ten Warunek w iasnych wyrazach, pod któremi u-
mieszczona jest approbacya Funduszu PP. Brygidek Grodzieńskich. Sło-
wa Prawa = ~~wizynne Bellacye, Odyssyja i Dekrety podobne~~
" wszystkie Akta &c: Aby żadnéy wątpliwości, interpretacyi, a tém
" bardziéy kwestyi, nie podlegały, i na zawsze nie poruszone i exekwo-
" wane były, pod karą contra Convulsos Legum, opisaną warun-
" my i ubezpieczamy."

Na co Rezolucya Rady w Roku 1786. Miesiąca Marca 28. Dnia
wypadła w Słowach, *ad Casum* = Przeto niewdając się w kwestyą Sa-
downiczą *Ius personarum* w sobie zawierającą, a w tak wielce intere-
sującym całą Powzeczność Zagadnieniu, iuż Powagę Prawa, iuż bespie-
czeństwo Własności Szlacheckich obeymującym, rozwiązanie onego u-
znaiemy byź nayprzyzwoiciéy i iedynie należnym Stanóm Zgromadzo-
nym, co do Decyzyi; ieżeli naprzeciw tęże Konfitytucyi 1775. komu-
kolwiek zostaje ieszcze *Ius Agendi* w Sądowych Juryzdykcyach o Dzie-
dziectwo Szydłowic.